

Verslag

Vergadering

Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen (BMW)

Aanwezig

dhr. J.W. Aerts (50PLUS), dhr. J.N.J.J. Beemsterboer (BBB ■), mw. M. Beerepoot-Bakker (50PLUS), dhr. F.H.A. de Boer (Water & Natuur) (deels), mw. J.H.H. de Boer (BBB), dhr. R.P.G. Bosma (dijkgraaf), dhr. W.F.C. Cramer (VVD), dhr. L.H.M. Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land), mw. C.J. Dijck (BBB), mw. B.J. Glashouwer (CDA), dhr. S.S.L. Heijne (Water & Natuur), dhr. H. Komproe (CDA), mw. E.A. Koning-Bruijn (Boeren Burgers Waterbelang) (voorzitter) dhr. A.M. Langeveld (VVD ■), dhr. A. Lap (fractie Arie Lap), mw. M.A. Leijen (PvdA ■), dhr. P. Oudega (PvdA), dhr. J.D. Rooker (Ongebouwd), dhr. S.R.F. Ruiten (Ongebouwd ■), dhr. C.J.M. Schipper (Boeren Burgers Waterbelang), mw. S. Schreuder (PvdA), dhr. R. van Schoorl (Boeren Burgers Waterbelang), mw. M.E. Sluis (Waterplatform Groen, Water & Land), mw. J. Visser (PvdD), dhr. J. de Wit (Forum voor Democratie), mw. M. van der Zijde (PvdD), mw. A.A.M. Zuurbier-Oudhuis (BBB) (■) hoogheemraad

Tevens aanwezig

dhr. D. Nuijten (bestuursadviseur), mw. R.M. Lubbers (Notuleerservice Nederland-digitaal)

Afwezig

Kopie aan
CHI

Van
Daniël Nuijten

Registratienummer
25.0334486

Datum vergadering
5 maart 2025
16:30 – 19.11 uur

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, mevrouw Koning-Bruijn (Boeren Burgers Waterbelang) opent de vergadering en heet alle aanwezigen en de kijkers naar de livestream van harte welkom. Mevrouw Beerepoot (50PLUS) komt iets later.

- Portefeuillehouder Beemsterboer (BBB) memoreert het besluit van het huidige Kabinet om het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) te schrappen. Het grootste deel van de hiervoor beschikbaar gestelde € 24 miljard is niet langer beschikbaar. Er is wel een 'spijtpotje'. De Provincie Noord-Holland heeft gepoogd met name de PPLG overeind te houden, maar ook dit is inmiddels ingetrokken. Het is de bedoeling om de plannen alsnog voort te zetten, maar geld voor uitvoering ontbreekt. Een aantal prioriteit-projecten vindt wel voortgang. Waaronder Binnenduinrand (gefinancierd uit NN) en Wijde en Vechtstreek. Natuur en Landbouw ontvangen elk

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
Stationsplein 136,
1703 WC Heerhugowaard

T 072-582 8282
F 072-582 7010
info@hhnk.nl
www.hhnk.nl

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

evenveel uit de door de Provincie gereserveerde middelen maar alom verneemt de portefeuillehouder dat geld ontbreekt.

2. Vaststellen van de agenda

De voorzitter constateert dat de aanwezigen akkoord gaan met de voorliggende agenda die dus conform wordt vastgesteld.

Vertegenwoordigende rol

3. Gelegenheid tot inspreken

De voorzitter meldt dat er geen insprekers zijn.

Kaderstellende rol

4. Adviesrapport (her)benoemingsprocedure voorzitters waterschappen (ter bespreking op verzoek van de fractie Boeren Burgers Waterbelang)

De voorzitter wijst erop dat het adviesrapport slechts ter bespreking voorligt. Het wordt niet in het CHI behandeld en de commissie wordt dan ook niet gevraagd om te adviseren ter besluitvorming. De antwoorden op gestelde technische vragen zijn te vinden in iBabs.

- De dijkgraaf leidt de behandeling kort in. Het adviesrapport gaat weliswaar over de functie van een dijkgraaf, maar de heer Bosma was niet leidend waar het de opstelling ervan betreft. Hij vond het een goed idee dat het onderwerp is geagendeerd en zal naar beste weten vragen beantwoorden. Voor de beantwoording van technische vragen zal men zich tot anderen moeten wenden.
Het Adviesrapport wordt in de Unie van Waterschappen besproken en de dijkgraaf is van harte bereid om de visie van de commissieleden mee te nemen, waarbij hij benadrukt het Ministerie uiteindelijk gaat over dit rapport.
- De heer Van Schoorl (Boeren Burgers Waterbelang) zegt dat zijn fractie het onderwerp dermate belangrijk vond -ook gezien richting algemeen bestuur- dat het om agendering heeft gevraagd. Boeren Burgers Waterbelang betreurt het dat het aanvankelijk slechts als 'schriftelijk punt in de bestuursvergadering' aan de algemeen bestuursleden was voorgelegd en dat het AB niet op een andere wijze hierin is meegenomen in eerste instantie. Bovendien staat in de toegestuurde stukken dat zowel de 'dagelijks bestuurs- als algemeen bestuursleden hierin zouden worden betrokken'. De BBW hoopt dat ook de andere fracties hun visie willen toelichten. De heer Van Schoorl beseft dat de commissieleden geen veranderingen kunnen doorvoeren, maar hij veronderstelt dat aan de dijkgraaf wél inzichten kunnen worden meegegeven. Hij stelt dat het waterschap gezamenlijk wordt bestuurd en onderschrijft het belang van constructieve vergaderingen onder goed voorzitterschap. Tijdens het CHI van de dijkgraaf.
De procedure schuift richting die van de benoeming van burgemeesters. Deels begrijpelijk, maar Boeren Burgers Waterbelang ziet het waterschap meer als een functionele democratie. De huidige dijkgraaf is ervaringsdeskundige voor wat betreft de procedure voor het burgemeesterschap. De gemeentelijke procedure. En hij heeft ook de procedure voor benoeming tot dijkgraaf doorlopen. Mogelijk kan hij hierop reflecteren. En de fractie vraagt zich af: als de procedure van HHNK goed is bevallen, waarom is die dan niet als geslaagd format voorgesteld aan de Unie van Waterschappen? Maat mogelijk is dat geen reële optie gezien de positie van beide

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

ministeries. De BBW begrijpt de rol van de Commissaris van de Koning in de procedure maar de fractie pleit wél voor een periodiek (twee- of jaarlijks) 'evaluatiegesprek' c.q. 'voortgangsgesprek' met de dijkgraaf. Deze gedachte wordt nog ondersteund door het besprokene tijdens het fractievoorzittersoverleg over integriteit en weerbaarheid van het bestuur. Waarin ook werd gezocht naar de dynamiek tussen het algemeen bestuur en de dijkgraaf als voorzitter.

- De heer Lap (fractie Arie Lap) dankt de Boeren Burgers Waterbelang voor de agendering. Ook hij vindt dat het algemeen bestuur betrokken zou mogen worden bij deze procedure. Hij pleit ervoor om de voorstellen van BBW in de verordening te verwerken. De benoeming van dijkgraven is zijn inziens wel goed geregeld (inclusief rol vertrouwenscommissie). Maar na hun benoeming wordt er slechts periodiek informeel van gedachten gewisseld met de Commissaris van de Koning. Bij de gemeenten vinden periodiek klankbordgesprekken plaats met de burgemeester. Deze kunnen een positieve bijdrage hebben op herbenoemingen. In het verdere verleden vonden er regelmatig gesprekken plaats tussen de dijkgraaf en het bestuur (soort evaluatie).
- De heer Heijne (Water & Natuur) sluit zich aan bij Boeren Burgers Waterbelang en fractie Arie Lap. Hoewel formeel wordt bepaald dat de dijkgraaf gesprekken voert met de Commissaris van de Koning betekent dat niet, dat een informele klankbordgroep vanuit het algemeen bestuur niet zinvol zou kunnen zijn. In gemeenten is het vrij gebruikelijk dat een vertrouwenscommissie na een benoeming beschikbaar blijft om te klankborden. Water & Natuur lijkt het zinvol een dergelijke constructie voor HHNK in het leven te roepen, ook al wordt die minder officieel dan in andere situaties. Voorts wil de fractie weten of HHNK leert van opgedane ervaringen en of die input nu meeweegt.

(De heer De Wit arriveert)

- De heer Aerts (50PLUS) vindt de minimale rol van het algemeen bestuur opvallend. 50PLUS vindt een (op de een of andere wijze formeel vastgelegd) voortgangs- c.q. evaluatiegesprek wél zinvol.
- Mevrouw Glashouwer (CDA) zou graag in de handreiking willen laten opnemen om bijvoorbeeld eens per jaar een evaluatiegesprek te organiseren om leerpunten van beide kanten te bespreken. Meer in een 'benen-op-tafel-achtige' setting en zeker niet als zijnde een functioneringsgesprek.
- Mevrouw Dijk (BBB) kan zich aansluiten bij de voorgaande fracties. De BBB vindt het in elk geval positief dat wordt geadviseerd om de benoemingsprocedure te verbeteren onder andere met een sterkere rol voor de Commissaris van de Koning en een duidelijk stappenplan.
- De heer Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land) meldt uit ervaring, dat een klankbordgroep in het kader van burgemeesters 'altijd weinig opleverde'. Dit omdat men tijdens gesprekken spreekt met de rem erop. De fractie zal zich aansluiten bij de wensen van de meerderheid (meer structuur) maar hij tempert de verwachtingen van de beoogde tussentijdse gesprekken.
- De heer Cramer (VVD) maakt uit het gewisselde op, dat het ingewikkeld zal zijn om eens per jaar als algemeen bestuur tijdens een evaluatiegesprek met de dijkgraaf te

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

communiceren. Overigens wijst hij erop, dat hij deze inbreng dan ook niet heeft kunnen afstemmen met zijn fractie.

Procedureel zou dit een aparte constructie zijn aangezien het algemeen bestuur immers niet de werkgever is. De VVD kan zich wel voorstellen dat de Commissaris van de Koning -voorafgaande aan een beoordelingsgesprek- bij het algemeen bestuur en dagelijks bestuur sondeert of er relevante punten spelen. Deze variant heeft wat de heer Cramer betreft de voorkeur boven een evaluatiegesprek met het algemeen bestuur (mede vanwege de politieke basis). Van de Commissaris van de Koning mag worden verwacht dat hij ingebrachte punten kan schiften (van politieke aard dan wel samenhangen met het operationeel/functioneel functioneren van de dijkgraaf). Dus oppert hij om in de leidraad op te nemen dat de Commissaris van de Koning -waar deze dit zinvol acht- ruggespraak houdt. Het is aan te bevelen om daarvoor een vertrouwenscommissie in stand te houden. Op die wijze wordt een quasi beoordelingsgesprek voorkomen tussen algemeen bestuur en dijkgraaf. Dat zou procedureel zijns inziens niet juist zijn.

De voorzitter memoreert, dat er nog maar weinig mensen uit de vertrouwenscommissie zitting hebben in het huidige algemeen bestuur.

- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) acht een gesprek een goede zaak. Dat zou via de Commissaris van de Koning kunnen verlopen (die input ophaalt bij de algemeen bestuursleden) of meer informeel. In dat laatste geval is het ook niet noodzakelijk dit idee op te nemen in de voorliggende handleiding/leidraad. HHNK kan hierover zelf besluiten. En het mag beslist niet de status van een beoordelingsgesprek krijgen. Maar tips zijn natuurlijk altijd welkom.
- De dijkgraaf zegt dat het Adviesrapport onverwijld door hem aan de commissieleden is doorgestuurd. De korte termijnen zijn door anderen gesteld. Anders waterschappen hebben gemeld meer tijd nodig te hebben voor een degelijke bespreking. Mocht de commissie extra tijd wensen, dan is de dijkgraaf bereid daarover een brief te sturen. De dijkgraaf vindt het niet gepast om uitlatingen te doen in relatie tot de vertrouwenscommissie maar geeft wél aan van mening te zijn dat HHNK een 'fantastische procedure' heeft doorlopen waar het de benoeming van de dijkgraaf betreft. Maar een aantal procedures bij meerdere waterschappen is minder goed verlopen. Kandidaten voor het burgemeesterschap worden aan de voorkant justitieel gescreend. En zodra er een naam openbaar wordt, is het onwaarschijnlijk dat alsnog onwenselijke feiten bekend worden. Tenzij de kandidaat zaken zelf geheim heeft weten te houden en iemand anders daarop wijst. Bij de benoeming van een dijkgraaf is diens naam al openbaar terwijl er nog een aantal zaken moeten worden afgewikkeld. Het is theoretisch denkbaar dat de Provincie geen verklaring van geen bezwaar afgeeft terwijl de naam van de beoogd kandidaat al in de media staat. Die procedure is dus voor verbetering vatbaar. De betrokkenheid van twee ministeries is ook een factor: het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ontbeert evenwel bepaalde managementcapaciteiten. Vandaar dat een betere handleiding, een betere afstemming van procedures noodzakelijk worden geacht. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zou het onderwerp aanvankelijk graag beheren maar dijkgraven vallen in de waterstaatskolom, niet in de kolom vallend onder BZK. In het Adviesrapport wordt geen wetswijziging bepleit, maar slechts een optimalisatie in de circulair hetgeen betekent dat het algemeen bestuur van het waterschap 'in charge' blijft. De Commissaris van de Koning heeft wel een ondersteunende rol, maar de keuze is aan het algemeen bestuur. De dijkgraaf vindt dit verbeteringen. Het is inderdaad opvallend dat het klankbordgesprek aan de Commissaris van de Koning is opgehangen. Bij een aantal gemeenten is dat aan de vertrouwenscommissie.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

Maar: het betreft een Kroonbenoeming. De dijkgraaf staat boven de partijen en dient dan ook niet in de politieke arena te worden getrokken. Een eventueel ontslag is uiteindelijk formeel aan de Kroon. In het fractievoorzittersoverleg is al besloten voor te stellen om periodiek een gesprek met een afvaardiging van het algemeen bestuur te regelen (na drie jaar en eventueel tussentijds in verband met een herbenoeming). De dijkgraaf acht het denkbaar dat een samenvatting aan de Commissaris van de Koning wordt aangeboden in het kader van het klankbordgesprek. De dijkgraaf zal BDS verzoeken om dit voorstel om een correcte wijze in te regelen. Hij is het eens met de heer Dickhoff dat in de praktijk deze gesprekken -te weten eenderde- niet altijd tot volle tevredenheid verlopen. Deze neigen onterecht vaak naar een functioneringsgesprek. Dus een goede procesbegeleider is gewenst. De dijkgraaf is van harte bereid tot een klankbordgesprek met het algemeen bestuur mits in de juiste vorm en onder de juiste condities. Ook wijst de dijkgraaf op het monistische stelsel en dat de rol van de dijkgraaf niet identiek was aan die van de burgemeester waardoor er altijd verschillen zullen blijven bestaan. In het algemeen bestuur van het waterschap hoeft de profielschets bijvoorbeeld niet te worden vastgesteld (mag en kan wel). De dijkgraaf acht het verstandig om hiervoor aan te sluiten bij de procedure voor burgemeesters. Maar externe begeleiding van vertrouwenscommissies wordt bij gemeenten nog wel eens extern belegd maar externen worden niet bij de feitelijke procedure toegelaten. Gemeenten beschikken over een griffier die los staat van de interne organisatie. Stel dat het waterschap een nieuwe dijkgraaf werft en alle aanmeldingen komen binnen bij het waterschap. Dan zouden alle namen dus bekend worden bij medewerkers van het waterschap. Hetgeen zeer onwenselijk is en er dus een oplossing voor zou moeten worden georganiseerd. Indien men de Provincie zou inschakelen, lijkt het erop dat het algemeen bestuur geen eigenaar meer is van de eigen sollicitatieprocedure. Kortom: het voorliggende voorstel is goed, maar een aantal zaken moet nog uitkristalliseren. Wat er geregeld is, betreft de werving en selectie voor de eerste termijn. Ten aanzien van de herbenoeming is nog minder geregeld. De dijkgraaf acht het dan ook zinvol om daarover een klankbordgesprek te voeren met de Commissaris van de Koning op basis van input vanuit het algemeen bestuur dat bijvoorbeeld via de dijkgraaf kan worden doorgeleid: 'We moeten met elkaar het gesprek hebben maar niet over elkaar'. De dijkgraaf vindt het een zwakte in de procedure dat hierover niets is geregeld.

Tweede termijn

- De heer Van Schoorl (BBW) wijst op de mogelijkheid dat de samenwerking tussen voorzitter van het algemeen bestuur en het algemeen bestuur zelf minder positief verloopt. Dat komt voor en is een aandachtspunt. Hoe is het geregeld ten aanzien van een ad interim of plaatsvervangend voorzitter/dijkgraaf?
- De heer Cramer (VVD) stelt dat het ontbreken van een vertrouwenscommissie ingewikkeld kan blijken te zijn op het moment dat er wel behoefte blijkt om daarop een beroep te doen. Vraag is, wie de Commissaris van de Koning op dit moment daarover kan bellen. Is het geen goed idee om een 'slapende permanente vertrouwenscommissie' in te stellen die desgewenst snel in actie kan komen? En: in het geval van een vertrouwensbreuk tussen dijkgraaf en algemeen bestuur. Wie neemt/nemen dan namens het algemeen bestuur contact op met de Commissaris van de Koning? Dat moet niet aan individuele leden worden overgelaten. Dus dient geregeld te worden wie er gerechtigd is om namens met algemeen bestuur toegang te krijgen. Kortom: stel een (slapende) permanente kleine vertrouwenscommissie in die in voorkomende gevallen kan acteren op diens verzoek of op eigen instigatie indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

De VVD vindt overigens dat de voorliggende aangepaste leidraad een verbetering is en dat geldt ook voor de verbeterde rechts- en procesbescherming jegens de (aanstaande) dijkgraven.

- De heer Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land) deelt de mening van de heer Cramer maar ook graag weten wat de visie is van de Commissaris van de Koning. Het betreft geen wet. Vraag is dus: hoe ermee om te gaan? GW&L vindt het zinvol om stapjes te zetten, maar weet niet of alle wensen op dit moment al moeten worden doorgezet (vraag is immers: kan dat wel?).
- Mevrouw Glashouwer (CDA) vraagt of haar conclusie, dat er dus geen aanpassingen voor de handleiding zullen worden voorgelegd, correct is.
- De heer Aerts (50PLUS) constateert dat zowel diverse fracties als de dijkgraaf het zinvol vinden om -tegen de tijd dat er mogelijk sprake is van een herbenoeming- 'n gesprek te voeren. 50PLUS schaart zich achter de suggestie van de VVD over de slapende vertrouwenscommissie. In reactie op GW&L stelt 50PLUS, dat het altijd lastig is om zaken te regelen die niet formeel zijn geregeld. Maar dat betekent niet, dat HHNK zelf geen regeling zou kunnen afspreken.
- De heer Heijne (Water & Natuur) is het volledig eens met de VVD. Hij is voorts van mening, dat deze al-dan-niet slapende groep, kan bestaan uit de officieuze klankbordgroep-leden. Zo wordt voorkomen dat er twee groepen moeten worden samengesteld. Ook is WN het niet geheel eens met GW&L maar meer neigt naar de visie van 50PLUS. Als HHNK het zelf verstandig vindt om een bepaalde regeling te treffen, kan dat gewoon, ook al sluit die niet 100% aan bij landelijke wetgeving. De Commissaris van de Koning kan hooguit niet in gesprek willen gaan omdat hij daartoe niet wettelijk verplicht is. Maar dat lijkt WN zeer onwaarschijnlijk en de fractie durft dit risico wel te nemen.
- De heer Oudega (PvdA) zegt dat het voorstel enerzijds verbeteringen inhoudt (zoals qua rechtsbescherming van de sollicitant) maar deze niet in beton giet. Het blijft immers een handreiking die de waterschappen zelf kunnen toepassen. De fractie is dan ook terughoudend om allerlei zaken eraan te gaan toevoegen. Inclusief de slapende vertrouwenscommissie. Puttend uit zijn eigen ervaring als wethouder, wijst hij er -in relatie tot een conflict met de burgemeester- op 'dat het zich nooit afspeelt volgens de regels die je van te voren bedacht hebt'. Ook als er toen een vertrouwenscommissie was geweest, had dat niets opgeleverd omdat de meningen uiteen liepen. Het probleem is mede door inzet van de Commissaris van de Koning wél opgelost en de PvdA verwacht dat deze route ook bij HHNK zal worden gevolgd, mocht zich een conflict voordoen, hetgeen de heer Oudega overigens geenszins verwacht. Dus: ga niet te veel regelen, het gaat toch anders.
- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) vraagt of de vertrouwenscommissie én de klankbordgroep twee verschillende groepen betreft. En is de klankbordgroep dan met name informeel (met de tips)? Vraag is of alles fracties nog wel hetzelfde beeld hebben met betrekking tot deze twee 'groepen'.
- De dijkgraaf zegt in reactie op Boeren Burgers Waterbelang dat waarnemers nog niet te benoemen zijn: de procedure voorziet hier niet in. Dat is wél het geval bij burgemeesters. Naar zijn beste weten kennen de waterschappen ook het instrument van een motie van wantrouwen niet. Maar er wordt wél nagedacht over hoe -indien noodzakelijk- wel een waarnemer kan worden aangewezen. Er is nog geen

Datum/vergadering

05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

wetswijziging voorzien. Citaat: 'Afgelopen maand is er wel een informele consultatie geweest over de Onderhoudswet Decentrale Overheden. De bepalingen over de waarnemer zijn daarin goed opgenomen. Hierna volgt nog een internetconsultatie en behandeling in Raad van State, Tweede Kamer, Eerste Kamer. En dit jaar is in elk geval nog geen verandering voorzien.' Er wordt dus aan 'iets' gewerkt. Mocht de dijkgraaf uitvallen, dan kan HHNK terugvallen op de eerste loco-dijkgraaf. De continuïteit is sowieso geborgd.

In reactie op de VVD stelt de dijkgraaf dat een klankbordgesprek informeel kan zijn. Maar er moet worden voorkomen dat de indruk ontstaat dat er iets wordt geregeld dat neigt naar werkgevers-werknemersrelatie. De functie van dijkgraaf is niet-politiek en moet dat ook blijven. De dijkgraaf handelt als onafhankelijk voorzitter en kan zodoende ook boven de partijen staan. Hij is van harte bereid -zoals eerder al toegezegd- om na drie jaar in gesprek te gaan met het algemeen bestuur en een dergelijk gesprek zal in de periode van de herbenoeming nogmaals plaatsvinden. De vertrouwenscommissie is bij verordening bij een burgemeester benoemd: het waterschap kent dit model niet. Momenteel zijn de meningen binnen het algemeen bestuur van het waterschap Brabantse Delta verdeeld over wie mag plaatsnemen in de vertrouwenscommissie. Dit is aan het algemeen bestuur zelf. Hieruit blijkt dat het lastig is dat er geen externe partij kan interveniëren. Kortom: redenen genoeg om de procedure te verbeteren. Maar dat is aan het algemeen bestuur van het waterschap zelf. Idem dito de vraag of het algemeen bestuur het gesprek al dan niet wenst te formaliseren. Daartoe zou het AB kunnen besluiten, maar naarmate het algemeen bestuur e.e.a. formaliseert, hoe meer men neigt naar een formele procedure die het AB niet heeft. Dus enige terughoudendheid is op zijn plaats mede om een ongemakkelijk gesprek te voorkomen.

De procedure wordt nu geoptimaliseerd mede naar aanleiding van een aantal casussen. De dijkgraaf adviseert de uitkomsten af te wachten en om vervolgens te bepalen welke modus het beste is om met elkaar in gesprek te gaan.

De voorzitter herhaalt dat het onderwerp niet in het CHI zal worden geagendeerd maar dat de dijkgraaf de input kan meenemen naar het overleg van de Unie van Waterschappen.

5. Aanvraag uitvoeringskredieten diverse materieel en vervangen vloeren loods Kwadijk (24.1071790)

Voorliggend besluit:

1. Meerdere uitvoeringskredieten beschikbaar te stellen voor een totaal van € 1,78 miljoen voor:

- *Vervanging van een kraan voor € 0,27 miljoen, looptijd 2025-2026.*
- *Aanschaf van een aebi inclusief trailer voor € 0,37 miljoen, looptijd 2025-2026.*
- *Vervanging van de vloeren voor de loodsen bij de werf Kwadijk voor € 1,14 miljoen.*

2. Het uitvoeringskrediet ten behoeve van de vrachtwagen voor de werf Texel te verhogen met € 0,2 miljoen waarmee het totale krediet € 0,6 miljoen bedraagt.

- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) gaat ervan uit dat dankzij de uitvoerige beantwoording van de gestelde technische vragen, het CHI een weloverwogen besluit kan nemen over dit compacte voorstel.
- De heer Komproe (CDA) vraagt zich af of HHNK deze forse kostenstijging niet had kunnen voorzien.

De voorzitter meent dat het antwoord op een vergelijkbare vraag al te vinden is in iBabs.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

- De heer Komproe (CDA) stelt dat zijn vraag niet als 'technisch' dient te worden aangemerkt.

De voorzitter is het daarmee eens, maar herhaalt dat een dergelijke vraag al wel al was gesteld.

- Mevrouw Zuurbier-Oudhuis (BBB) dankt de portefeuillehouder voor de beantwoording van de door BBB gestelde vragen.
- De heer Rooker (Ongebouwd) betreurt het dat de kosten zo fors zijn gestegen, hoewel verklaarbaar gezien de uiteindelijk aan te schaffen materialen. De fractie stemt in met het voorstel hoewel het evident is dat biodiversiteit leidt tot behoorlijk hogere kosten hoewel met betrekking tot de biodiversiteitsagenda nog werd aangegeven dat dit niet het geval zou zijn (kostenneutraal). Op de Markermeerdijk zouden ook schapen kunnen worden gehouden (tegen pacht) zodat deze kosten niet noodzakelijk zouden zijn. De fractie vindt dat in het vervolg kritischer moet worden gekeken naar kosten voortkomend uit de biodiversiteitsagenda.
- De heer Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land) stemt in, met begrip voor de stijgende kosten ten opzichte van de eerdere ramingen uit 2023. Daarbij verwijzend naar de inflatie.

(Mevrouw Beerepoot komt binnen)

- Voor de heer Cramer (VVD) kan het voorstel (waarmee zijn fractie instemt) als hamerstuk naar het CHI. Maar de fractie had voor een positief oordeel wél de beantwoording van de technische vragen nodig. Vandaar de oproep om de aanbiedingsstukken in het vervolg de gevraagde additionele middelen beter te onderbouwen.
- De heer Schipper (Boeren Burgers Waterbelang) is het eens met de inbreng van Ongebouwd. Verwijzend naar de aan te schaffen vrachtwagen voor Texel stelt de heer Schipper in zijn algemeenheid, dat e-vrachtwagens die zwaar werk moeten verrichten vaak te maken krijgen met het beperkte vermogen van de accu's. Vandaar dat de fractie de aanschaf van een elektrisch exemplaar -als daar sprake van zou zijn- met klem ontraadt
- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) vraagt zich naar aanleiding van de beantwoording van technische vragen af, wat de gevolgen kunnen zijn van de prijsstijgingen met betrekking tot de algemene toereikendheid van eerder toegekende kredieten. In de begroting 2025 is een bepaald bedrag -vastgesteld in 2023- opgenomen. In 2025 komen de kosten aanzienlijk hoger uit. De aangehaalde enorme prijsstijgingen zullen - verwacht de PvdD- aanhouden. Vraag: hoe goed is het begrotingsproces van HHNK en wordt de meest actuele situatie wel vermeld in de stukken (zoals in de triaalrapportages)? Zodat het algemeen bestuur beter zicht houdt op de voorziene investeringen, verstrekte kredieten én wat de gevolgen van de ontwikkelingen in de wereld kunnen zijn (kostenstijgingen lijken aannemelijk). En wil HHNK dan alsnog verder conform de originele voorstellen? De fractie vindt het raadzaam als het algemeen bestuur 'hier gegeven de situatie wat meer bovenop zou zitten'.
- De heer Lap (fractie Arie Lap) sluit zich aan bij de heer Cramer. Hij zou in het vervolg graag een uitgebreidere beantwoording van de vragen ontvangen. Vraag: wat gebeurt er met de vrachtwagen die wordt afgestoten op Texel? Graag een berekening met

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

betrekking tot aanschaf nieuwe/afstoten oude plus de uiteindelijke investering.
Afgaande op de inbreng van BBW wijst hij op het enorme tekort aan elektriciteit.

De voorzitter geeft aan dat de BBW slechts aangaf geen voorstander te zijn van de eventuele aanschaf van een e-voertuig (die overigens ook niet wordt voorgesteld).

- De heer Lap (fractie Arie Lap) vindt dit geruststellend.
- Mevrouw Schreuder (PvdA) heeft uit de beantwoording opgemaakt dat er meer moet worden geïnvesteerd, dus dankt zij de fracties voor het stellen van de vragen. Zich baserend op ervaringen met kostenstijgingen sluit zij aan bij de inbreng van de PvdD om hier in het vervolg beter op te anticiperen (minder conservatief begroten voorkomt stelselmatige correcties). Voorts was het prettig geweest als aan de tabel 'investeringsvolumes' een kolom was toegevoegd met gevolgen voor de exploitatie.
- Ook de heer De Boer uit namens Water & Natuur zijn verbazing: amper vier maanden geleden is de begroting vastgesteld en nu ligt er een voorstel met een prijsstijging van 28% voor. Wat zijn de gevolgen voor de rest van de begroting, wat kan er nog meer worden verwacht nu deze stijging (€ 1 miljoen) fors boven de normale inflatie-indexatie uitkomt? Als alle beleidsvelden identiek worden geraakt, eindigt 2025 met een tekort van € 380 miljoen. Tevens vindt de fractie het opvallend, dat sommige kredieten uit de begroting in 2023 zijn opgesteld en *niet* zijn geactualiseerd. Ondanks de wetenschap van enorme prijsschommelingen in verband met de oorlog in Oekraïne. De fractie had verwacht dat HHNK extra waakzaamheid zou hebben betracht maar kennelijk is daarvan geen sprake. Dus graag een reflectie van het dagelijks bestuur hierop.
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) zegt dat de aan te schaffen vrachtauto op drie locaties Hvo-biodiesel kan tanken op Texel. De portefeuillehouder verontschuldigt zich voor de prijsstijging, waarmee met name groot materieel te kampen heeft. Ook voortschrijdend inzicht speelt een rol: de aan te schaffen vrachtwagen kan nu ook worden ingezet ten behoeve van crisisbeheersing en samen met de duurzame motor ten behoeve van de Hvo heeft dat tot kostenstijging geleid. De portefeuillehouder kan zich vinden in de kritische kanttekeningen voor wat betreft de beknoptheid van de originele stukken ('leerproces'). Het dagelijks bestuur zag wel een kostenstijging aankomen, maar de stijging voor groot materieel was niet in die mate voorzien. HHNK heeft een programma aangeschaft om schommelingen beter te kunnen inschatten. Begroting: deze afwijkingen zijn geenszins HHNK-breed te verwachten. De aebi is evenwel een zeer specifiek apparaat met een aparte kostenstructuur vanaf 2023. Inflatie wordt goed in de begroting meegenomen. Er wordt een specifieke systematiek ontwikkeld in de begroting ter optimalisatie en het dagelijks bestuur vindt het essentieel dat er zo reëel mogelijk wordt begroot op basis van de kaders en voorwaarden. De portefeuillehouder is geen voorstander van ruim begroten. Maar mogelijk moeten de uitgangspunten gezien de geopolitieke ontwikkelingen wel worden aangepast. Op basis van dit krediet kan er worden aanbesteed (inclusief inruil huidige vrachtauto). Het is denkbaar dat het krediet niet voor 100% nodig blijkt te zijn. De portefeuillehouder herkent zich niet in de door Water & Natuur genoemde cijfers maar vat de bijdrage op als kritische kanttekening over de voorliggende kredietaanvraag. De portefeuillehouder stelt dat er mogelijk beter had kunnen worden begroot, maar beklemtoont dat er is gerekend op basis van de afgesproken systematiek. Het gaat niet om € 1 miljoen extra maar om € 340k.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

Tweede termijn

- De heer De Boer (Water & Natuur) wil weten op welk moment de aanvullende informatie over de aan te schaffen vrachtwagen bij de organisatie bekend was. De P&C-cyclus is klip-en-klaar en de portefeuillehouder weet wanneer er een beroep wordt gedaan op het budgetrecht van het algemeen bestuur. Maar de informatie kwam dus later dus had deze eerder beschikbaar moeten zijn. De fractie mist nog een inhoudelijke reactie op zijn vraag hoe het dagelijks bestuur in het vervolg e.e.a. denkt te voorkomen. Mogelijk heeft het dagelijks bestuur een extra inbreng van een algemeen bestuurslid/commissielid nodig om zijn werk goed te doen.
- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) is het eens met Water & Natuur en vraagt hoe het nieuwe begrotingsproces wordt ingericht. De fractie wil desgewenst vaker een periodieke update ontvangen van de stand van zaken met betrekking tot grotere investeringen. Dat moet worden ingeregeld.
- De heer Schipper (Boeren Burgers Waterbelang) adviseert de portefeuillehouder om te overleggen met de heer Langeveld over de nieuwste technieken die ook Texel hebben bereikt.
- De heer De Wit (Forum voor Democratie) vraagt of de uitbesteding van dit type werkzaamheden ook wordt overwogen.
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) vindt het niet terecht als het onderhavige geringe bedrag wordt geprojecteerd op de hele organisatie. Voor een aanvraag wordt altijd geïnventariseerd wat nodig wordt geacht. Vervolgens blijken er lange levertijden en bleken specifieke eisen van HHNK moeilijk te verwezenlijken. Gaandeweg het proces adviseerde de crisisbeheersingsorganisatie op een later moment een combinatie en leek het de portefeuillehouder verstandig daarvoor het geschikte materiaal aan te schaffen. Hij ontraadt met klem om de systematiek van de P&C-cyclus op basis van deze aanschaf anders te gaan inrichten. De portefeuillehouder informeert het algemeen bestuur/commissies altijd in het geval van tussentijdse noodzakelijke financiële aanpassingen. Regulier vindt dit plaats via de triaalrapportages. Budgetrecht: de portefeuillehouder is zelf ook niet gelukkig met deze uitzonderlijke situatie. Mede veroorzaakt door de lange doorlooptijd. Maar hij staat achter de beoogde aanschaf die in de aanvullende informatie is toegelicht. In reactie op de BBW zegt de portefeuillehouder (gekscherend) dat 'Texel toch een eiland blijft'. Uitbesteding wordt altijd overwogen.

De voorzitter concludeert vervolgens dat het stuk als hamerstuk kan worden doorgeleid naar het CHI. Fracties kunnen ter vergadering (vaststelling agenda) altijd alsnog verzoek om het stuk te bespreken.

6. Bestuurlijke notitie 'De Grote Verbouwing van de waterketen' als gezamenlijk vertrekpunt (24.0919574)

Voorliggend besluit:

In te stemmen met de bestuurlijke notitie 'De Grote Verbouwing van de waterketen' als gezamenlijk vertrekpunt.

De voorzitter wijst erop dat de beantwoording van de technische vragen in iBabs is te vinden.

- De heer Heijne (Water & Natuur) ziet de notitie als vaststelling van de Green Deal. Dus is de fractie zeer positief. De term 'Grote Verbouwing' is wat fors aangezet. W&N ziet

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

het eerder als een duurzame update. De fractie betreurt het dat alles zoveel tijd vergt en vreest dat het waterschap achter nieuwe feiten -zoals Europese richtlijnen- gaat aanlopen. Waarom twee jaar onderzoek voordat er acties volgen? Er is voldoende kennis buiten de deur beschikbaar op basis waarvan HHNK actie kan ondernemen (in 2025 maar in elk geval in 2026). De plannen worden door de fractie van harte ondersteund.

- De heer Oudega (PvdA) is positief. De term 'Grote Verbouwing' wordt voor het eerst in een notitie gebruikt met een schets van de contouren (waarover gaat het en waaraan moet HHNK voldoen). Er is weliswaar een directe connectie met Europese besluitvorming, maar de PvdA veronderstelt dat HHNK deze plannen ook zelf had willen doorzetten. De door Europa opgelegde jaartallen maken met wel 'een strakker project'.
Citaat: '*Financiële consequenties. In het Meerjarenplan 2025-2029 zijn zowel de investeringsagenda als de benodigde personele capaciteit voor de Grote Verbouwing opgenomen.*' Afgaande op de stukken, lijkt dit niet het geval. De PvdA veronderstelt dat er vergelijkbare sommen geld mee gemeoid zijn als met de Markermeerdijken. De PvdA vindt kwalitatieve verbeteringen in de waterzuivering dringend noodzakelijk. Een goede voorbereiding loont zeker de moeite gezien de forse bedragen die moeten worden geïnvesteerd. Het is positief dat zowel de farmaceutische als cosmetische industrie ook financieel moeten bijdragen. Vraag is hoe e.e.a. in de wet wordt verankerd.
- De heer Lap (fractie Arie Lap) vindt het een nuttige notitie. Hij schetst in het kort de geschiedenis met betrekking tot watervervuiling- en zuivering tot dusverre. Suggestie: vermeld dat voorheen de rioolzuivering was ondergebracht bij gemeenten en later overging naar Uitwaterende Sluizen. Vandaar dat ze deels nog op gemeenteterrein liggen. Dus neem ook de mogelijke toekomstige gevolgen daarvan mee.
Momenteel wordt de Nereda-techniek toegepast terwijl er voorheen een ander systeem werd ingezet. Kortom: HHNK kan veel meer van andere waterschappen opsteken om een hoger rendement te behalen. Gescheiden rioleringen: fractie Arie Lap wil graag inzicht in de lozing van het 'zogenaamde schone water' op het oppervlaktewater. Die vormt een belasting op het gebied. Ook de invloed van drugs (niet zijnde medicijnen) verwijzend naar de Kaderrichtlijn Water moet beter in beeld worden gebracht. Voorts is de fractie voorstander van een intensievere bronaanpak. Voordat een landbouwmiddel wordt toegelaten moet een hele procedure worden doorlopen. Vraag is of er met betrekking tot medicijnen voor mens en dier niet meer aandacht moet worden besteed aan de gevolgen voor zuivering en milieu.
- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) is blij met het geschetste beeld en steunt de notitie. De fractie wijst op de noodzaak van een systeemsprong: nieuwe manieren van denken en werken, andere kennis en competenties, innovaties én veel geld. Veel zaken dienen nadere uitwerking.
Vanaf 2027 wordt er aan de hand van een onderzoeksprogramma gewerkt. De fractie veronderstelt dat de voorbereidingen binnenkort ter hand worden genomen en is benieuwd naar de uitkomsten en concrete voorstellen. En de vraag of die daadwerkelijk leiden tot een betere waterkwaliteit. De PvdD vindt dat het waterschap de actuele ontwikkelingen niet kan en mag negeren. Kan HHNK al deze investeringen wel realiseren, kunnen alle materialen/machines wel worden aangeschaft nu er veel middelen in de defensie zullen worden geïnvesteerd en gezien de besparingen. En de gewijzigde handelstromen waardoor het wereldwijd inkopen wordt bemoeilijkt.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

- De heer Van Schoorl (Boeren Burgers Waterbelang) complimenteert het dagelijks bestuur met de notitie en wijze waarop de bestuurders en commissieleden erbij zijn betrokken. Het is onvermijdelijk dat er soms onconventioneel moet worden gedacht omdat niet alles dat in het verschiet ligt, bekend is of kan zijn. De fractie sluit zich aan bij de inbreng van de PvdA en de PvdD. Zijn eigen fractie vindt ook, dat de vervuiler dient te betalen (zoals de farmaceutische industrie).
- De heer Cramer (VVD) vindt dat deze heldere notitie een prima startpunt is voor de noodzakelijke verbouwing die de VVD van harte ondersteunt, zij het dat deze effectief en efficiënt dient te worden gerealiseerd.
- Mevrouw Sluis (Waterplatform Groen, Water & Land) vindt het een inspirerende notitie. De themabijeenkomst maakte duidelijk wat onder deze grote verbouwing moet worden verstaan. Idem dito de ambitie om de systeemsprong te maken ('moedige keuzes'). De fractie omarmt deze van harte en kijkt uit naar het investeringsprogramma, het onderzoeksprogramma en de veranderagenda. GW&L is blij met de verwachte bijdragen van de farmacie maar mist uitleg over hetgeen er van de organisatie wordt verwacht, te weten een totaal andere aanpak. Vraag: hoe denkt men over de invulling van de personele bezetting? De fractie verzoekt dit aspect mee te nemen in de uitwerking van de plannen.
- De heer Rooker (Ongebouwd) wijst erop dat de normen voor het effluent van stedelijk afvalwater voor stikstof zijn 4-5 keer hoger dan de KRW-normen. Voor fosfaat 8-10 keer hoger dan de KRW-normen. De Europese Richtlijn voor stedelijk afvalwater geeft deadlines voor grote zuiveringen 2039, kleine zuiveringen 2045. Het waterschap stelt KRW-normen op voor burgers en bedrijven die hieraan in 2027 moeten voldoen. HHNK staat -stelt het stuk- 'voor lastige keuzes'. Maar meerdere agrarische bedrijven worden geconfronteerd met de richtlijnen en staan ook voor 'ongelofelijk lastige keuzes'. De heer Rooker vindt het in toenemende mate lastig 'dat we het voor onszelf makkelijker maken dan voor de samenleving'. Het stuk zegt dat afvalwater tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten moet worden gezuiverd. Maar wat wordt het evenwicht tussen die kosten en het te stellen doen aan het stedelijk afvalwater? Hoe schoon moet dat zijn in relatie tot de investeringen. Als kosten onevenredig hoeft -zie de juridische quickscan- de grens niet te worden overschreden. In dit stuk lijkt dit te ontbreken. Is er wel al over nagedacht? Voor Ongebouwd is dit de kern.
- Mevrouw De Boer (BBB) citeert de uitkomsten van recent onderzoek naar de kwaliteit van Chinese en in Europa gefabriceerde spullen. Hieruit bleek dat deze in vergelijkbare mate ondeugdelijk in elkaar zijn gezet. Bepaalde inmiddels verboden ingrediënten worden bijvoorbeeld nog gebruikt in cosmetica/parfums (gemaakt in Italië). Hoe wordt daarop gehandhaafd? Deze middelen zijn ook in Nederland te koop en belanden in het water én de zuiveringen. Vandaar dat het goed is dat de farmacie en cosmetische industrie gaan bijdragen aan het zuiveren. Graag nadere toelichting over de hoe dit wordt geregeld. BBB is het eens met de inbreng van Ongebouwd inzake de normen. De fractie vindt het eerlijker als de normen gelijk worden getrokken. Dat zal in de praktijk lastig zijn maar dient wel te worden meegenomen.
- Mevrouw Glashouwer (CDA) dankt de portefeuillehouder voor de notitie, die als vertrekpunt kan dienen voor het vele dat HHNK te doen staat hoewel het CDA wel benieuwd is naar een exactere invulling. In hoofdstuk 5 en 6 wordt enig inzicht verschaft en dat roept te vraag op hoe de systeemsprong zal worden gerealiseerd. Het CDA roept de portefeuillehouder op enige nadere duiding te verstrekken over het

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

traject van dit proces tot de besluitvorming. Dat veel geld en middelen zal vergen. Vraag: wat heeft de portefeuillehouder van het algemeen bestuur nodig?

- De heer Aerts (50PLUS) bestempelt de notitie als uitgebreid en gedegen. Waarvoor dank. Het betreft een startpunt dat nadere uitwerking vergt op vele fronten. Ook 50PLUS vindt -net als fractie Arie Lap- de bronaanpak van belang. Het is in het eigen (financiële) belang van de farmaceutische industrie om daaraan veel aandacht te gaan besteden. Dit dient nader te worden uitgewerkt. De fractie is het eens met de PvdD: de wereld staat op zijn kop en geldstromen zullen anders gaan verlopen. Blijft er voldoende geld om alle plannen/projecten te blijven/gaan financieren? Voldoende stof tot nadenken, ook over prioritering.
- De heer De Wit (Forum voor Democratie) wijst er als agrarisch ondernemer op, dat er al jaren voedingswaarden verdampen van zijn erf (en ook van college-agrariërs) die door middel van kunstmest in geval van gangbare boeren, terug kunnen komen. Maar humane feces bieden ook mogelijkheden. Die echter door de farmaceutische industrie wordt vervuild en wat Forum betreft mag de vervuiler daarvoor dan ook 'dik betalen'. Met de humane mest (aanwezige stikstof/fosfaat) zou de grond prima circulair kunnen worden bemest.
- Portefeuillehouder Leijen (PvdA) dankt de fracties voor de (veelal positieve) inbreng. Deze notitie is slechts een vertrekpunt. Er wordt nog geen besluit gevraagd over 'het hoe'. Met deze notitie wordt in beeld gebracht waar HHNK tegenaan loopt, wat de uitdagingen en ontwikkelingen zijn, e.d. Op basis hiervan wordt een vervolgstap gezet die te zijner tijd als oordeelsvorming aan het CHI zal worden voorgelegd. Tijdens de themasessie in oktober wordt op basis van de beeldvorming een volgende stap gezet in het traject (via oordeelsvorming richting besluitvorming).
De term 'Grote Verbouwing' wordt landelijk al gebruikt voor de grote transitie die op de rol staat met betrekking tot het elektriciteitsnet, vandaar dat de portefeuillehouder open staat voor een betere term voor dit HHNK-traject. Het klopt dat het proces veel tijd vergt maar die is nodig: zo moet de Europese wetgeving nog in Nederlandse worden omgezet, inclusief de rol van de farmaceutische industrie en de wijze waarop de producentenverantwoordelijkheid kan worden doorvertaald.
Tevens verkennen de waterschappen elkaars technieken (wat werkt waar) maar er worden wel al aanvullende maatregelen genomen/overwogen (Eversteekooog, Zaandam Oost) vooruitlopend op de herziene richting Stedelijk Water en gelet op de KRW. Er worden dus al concrete verkenningen uitgevoerd met het oog op de toekomst. Alle rwzi's zijn eigendom van en staan op grond van HHNK zelf. De waterschappen leren van elkaar om te komen tot de beste oplossingen, ook financieel.
Medicijnresten beïnvloeden het oppervlaktewater. Inmiddels wordt er landelijk gewerkt aan de ontwikkeling van groene medicijnen waarvan de portefeuillehouder de eerste grote resultaten niet al in 2026 verwacht. Los hiervan bestaan er ook medicijnen voor dieren en planten (sommigen duiden deze als landbouwgif aan). De vierde trap zal dus in elk geval toch moeten worden gerealiseerd. Tijdens de themasessie worden ook vragen ten aanzien van de gewenste afweging voorgelegd. HHNK moet voldoen aan normen maar er zijn keuzes qua tempo, prioritering, technieken en wat al dan niet samen met andere instanties kan worden opgepakt. Het gaat niet alleen over de vierde trap maar ook over de opgave om circulair te bouwen. Gezamenlijk kunnen er afwegingen worden gemaakt en de portefeuillehouder hoopt van harte dat de fracties willen meedenken. Maakbaarheid/financierbaarheid/uitvoerbaarheid: dit ziet de portefeuillehouder als grootste uitdagingen van 'De Grote Verbouwing'. HHNK zal zelf kunnen prioriteren maar de afwegingen worden ook in overleg met andere gremia gemaakt (andere waterschappen, de Unie van Waterschappen). Het klopt dat de

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

bestaande formatie ontoereikend zal zijn. Hierover zullen te zijner tijd voorstellen worden voorgelegd. Vraag is of de farmaceutische industrie zelf gaat meebetalen dan wel dat deze kosten via de zorgverzekering door worden gesluisd naar de bevolking. De portefeuillehouder is wat dat betreft toch wel wat 'sceptisch'.

Zij vindt overigens dat HHNK het uitgangspunt dat de vervuiler dient te betalen breed moet blijven uitdragen.

De portefeuillehouder zou graag zien dat het algemeen bestuur met haar mee blijft denken (hetgeen overigens al gebeurt) en zij hoopt op steun om gezamenlijk besluiten te kunnen nemen ook al ontbreken op dat moment mogelijk bepaalde zekerheden: 'Ik heb van u ook moed nodig om in die onzekere toekomst toch alvast aan de slag te gaan en de zo juist mogelijke keuzes te maken met de kennis die we hebben'.

Tweede termijn

- De heer Heijne (Water & Natuur) memoreert de inbreng van de heer Lap over de invloed van drugs op het oppervlaktewater en wijst erop, dat hierover al RIVM-rapporten bestaan. Er is dus geen reden om dit onderzoek te herhalen. Dus trek conclusies op bestaande rapporten.
In het stuk staat ten aanzien van het bestuurlijke proces dat er in 2026 een besluit zal worden genomen over onder andere een onderzoeksprogramma. W&N vindt dit wel wat erg traag en vraagt wat er nog op de rol staat in 2025.
- De heer Oudega (PvdA) was getroffen door het gebrek aan enthousiasme bij de heer Rooker. Eerst verbond bij de aanschaf van een vrachtauto aan een besluit over biodiversiteit waarvan het verband de PvdA ontgaat. Bovendien had de PvdA verwacht dat Ongebouwd dit voorstel om via een lang proces de kwaliteit van het effluent te verbeteren juist zou toejuichen. Dus rest de vraag: vanwaar de kritische noot van de heer Rooker over de ruimere normen die HHNK hanteert voor zichzelf dan voor de landbouwer? Hij spoort Ongebouwd aan tot meer enthousiasme.
- De heer Rooker (Ongebouwd) wijst erop, dat het niet gaat om een vrachtwagen maar om de trekker die de dijk maait. Een groot verschil. Hij had zich overigens al eerder positief uitgelaten over de 'Grote Verbouwing'. Waar het de normen en termijnen betreft neemt zijn irritatie daarover eerder toe dan af. Meerdere bedrijven krijgen hiermee te maken.
- Mevrouw Sluis (Waterplatform Groen, Water & Land) benadrukt dat haar fractie de portefeuillehouder met name oproept te kijken naar de kwaliteit van de personele bezetting voor dit strategische programma. HHNK heeft voor het nemen van de gevraagde 'moedige besluiten' inspirerende mensen nodig met een afwijkend profiel dan te doen gebruikelijk. GW&L ziet dit als voorwaarde om de doelen te behalen.
- Mevrouw De Boer (BBB) vraagt ten opzichte van welk jaar er 80% meer medicijnresten moeten worden verwijderd. Is er een vastgestelde nulmeting? De fractie vindt de ontwikkelingen van 'groene medicijnen' zeer positief.
- Mevrouw Glashouwer (CDA) verzoekt de portefeuillehouder het CHI te blijven informeren over de voortgang zodat het algemeen bestuur en commissieleden tijdig kunnen meedenken
- Portefeuillehouder Leijen (PvdA) zegt in reactie op Water & Natuur dat de term 'onderzoeksprogramma' verwarrend kan overkomen. Er loopt al onderzoek en dat wordt gecontinueerd. Er wordt dus niet gewacht tot 2026 en er wordt gezamenlijk met

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

alle betrokken partijen (waterschappen, STOWA, Universiteit e.d.) gekeken naar de beste opties. Het klopt dat HHNK specifieke medewerkers nodig heeft maar het waterschap beschikt al over zeer inspirerende mensen ('toekomstontwikkelaars' die verder kijken dan eigen systemen en onconventioneel denken). 80%: het effect van de vierde trap wordt aan de hand van gidsstoffen gemeten. De portefeuillehouder veronderstelt dat het ten opzichte van het nog niet door een vierde trap gezuiverd effluent betreft. De portefeuillehouder zal dit nader uitzoeken.

- Mevrouw Van der Zijde (PvdD) meldt dat er om 18:30 een informeel overleg is gepland tussen Auditcommissie en de Rekenkamer. Gezien het tijdstip vraagt zij zich af wat te doen.

De voorzitter zegt dat er nog een aantal belangrijke agendapunten moet worden afgewerkt waardoor de beoogde eindtijd zal worden overschreden.

- De heer De Boer (Water & Natuur) oppert om de twee resterende voorstellen als bespreekstuk te agenderen voor het CHI zodat de vergadering om 18:30 kan worden afgesloten. Zelf had hij ook op die eindtijd gerekend met andere afspraken.
- Mevrouw Visser (PvdD) stelt voor dat de aanwezige leden van de Auditcommissie alvast vertrekken en de portefeuillehouder later aansluit.

De voorzitter zegt dat de portefeuillehouder in elk geval bij deze vergadering blijft. Zij vraagt een korte schorsing voor overleg.

(Schorsing)

De voorzitter wijst erop dat voor het informele overleg met de RK geen officiële agenda is opgesteld. Er wordt doorgegeven dat dit wat later zal starten. De agenda van de BMW-commissie wordt dan gewoon afgewerkt. Ook om te voorkomen dat er 'allerlei rollen door elkaar gaan lopen die tijdens het CHI ook niet van toepassing zijn'.

- De heer De Boer (Water & Natuur) is het oneens. Er is afgesproken dat commissies tot 18:30 uur duren. Normaliter wordt deze vergadering gevolgd door een vergadering van de andere commissie.

De voorzitter zegt dat niet is vastgelegd, dat deze vergadering maximaal tot 18:30 uur duurt. Dat is wél het streven. Ze begrijpt dat het vervelend is als commissieleden andere afspraken hebben gemaakt, maar vergaderingen kunnen altijd uitlopen.

- De heer De Boer (Water & Natuur) erkent dat de eindtijd niet in het reglement van orde is vastgelegd maar zegt dat wel uitgaat van 18:30. Immers: er worden normaliter ook commissies na 18:30 geprikt, na de maaltijd. Hij vindt overigens dat de resterende agendapunten wel degelijk gewoon in het CHI zouden kunnen worden besproken. Hij vraagt de voorzitter om over zijn voorstel te stemmen.

De voorzitter zegt dat agendapunt 6 in elk geval zal worden afgerond. En een aantal andere stukken staan slechts ter kennisname en bespreking geagendeerd en komen dus helemaal niet als besluit terug in het CHI. Deze vergen niet veel tijd, verwacht de voorzitter.

- De heer Heijne (Water & Natuur) zegt ter voorkoming van misverstanden, dat daar waar de portefeuillehouder in haar reactie aangaf ergens 'septisch' tegenover te staan,

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

zij 'sceptisch' zal hebben bedoeld. 'Septisch' zou immers 'iets heel vervelends voor de portefeuillehouder betekenen'.

- Portefeuillehouder Leijen (PvdA) zegt dat zij de term als Noord-Brabantse heeft uitgesproken.

De voorzitter concludeert vervolgens dat notitie 'De Grote Verbouwing van de waterketen' als hamerstuk kan worden doorgeleid naar het CHI.

7. Geactualiseerde begroting 2025 en begroting 2026 het Waterschapshuis (25.0122712)

Voorstel:

- *Kennis te nemen van de geactualiseerde begroting 2025 van het Waterschapshuis;*
- *Akkoord te gaan met de zienswijze van de begroting 2026 van het Waterschapshuis.*
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) verwijst naar de afspraak van 16 september over de wijze van behandeling. D&H komt met een voorstel van een zienswijze die de commissie heeft kunnen lezen. 3 maart was de laatste datum waarop algemeen bestuursleden een zienswijze konden indienen maar er zijn er geen ontvangen. 12 maart staat een themabijeenkomst over het Waterschapshuis en het Informatiebeleidsplan gepland. Dan wordt ook het Toezichtsarrangement behandeld en is er dus voldoende tijd voor een uitvoerige bespreking. Wat de portefeuillehouder betreft kan de voorgestelde zienswijze dan ook als uitgangspunt dienen en dient de afgesproken procedure gevolgd dienen te worden. Hij dankt de indieners voor de gestelde technische vragen die naar zijn oordeel goed zijn beantwoord.

De voorzitter stelt voor om één termijn open te stellen voor een 'korte en bondige bespreking' omdat het onderwerp niet in het CHI aan bod komt.

- Mevrouw Glashouwer (CDA) wijst op de behoorlijke -naar het oordeel van het CDA zorgelijke- kostenstijging die deels wordt gecompenseerd door een Europees project. Het CDA vindt dat de zienswijze (die naar beste weten niet is ingediend) 'veel te lief' was qua toonzetting. Zij verwijst ook naar de governance: als die niet goed op orde is, dreigen immers nog meer kostenstijgingen. Graag reflectie van de portefeuillehouder hoe daarmee om te gaan, zeker als de zienswijze niet wordt ingediend.
- Mevrouw Zuurbier-Oudhuis (BBB) wijst erop dat in vrijwel alle tabellen de hoogste bedragen bij HHNK staan vermeld.
- De heer Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land) vindt -in tegenstelling tot de portefeuillehouder, dat de vragen niet allemaal afdoende zijn beantwoord. Er wordt verwezen naar een bijeenkomst van 12 maart waarop het Toezichtsarrangement ook wordt besproken maar op die datum is hij zelf verhinderd. Hetgeen hij betreurt omdat hij steeds aandacht heeft gevraagd voor dit onderwerp in relatie tot Verbonden Partijen. Voor een weloverwogen oordeel in het kader van risico's en transparantie zijn essentiële uitgangspunten nodig maar die ontbreken. Er is nimmer een doorzicht voorgelegd met betrekking tot deze begroting. 'Hoe moeten we verder gaan?' Er is wel sprake van een stijging van 15% ('Het is efftjes wat!'). De heer Dickhoff is het volstrekt eens met de kwalificatie van het CDA ('veel te lief'). Waarom is niet gerekend met de inflatiecijfers? Die zijn al hoog, want over 2025 wordt uitgegaan van + 3,8%. Fiks, aldus GW&L. De heer Dickhoff is dus niet gelukkig met de verstrekte antwoorden.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

- De heer Cramer (VVD) vindt de beantwoording (4 op pagina 15) op zijn vraag over het risicodragen van risico's en tekorten onbevredigend. Deze GR heeft geen eigen vermogen dus kan slechts beschikken over de middelen afkomstig van de deelnemers aan de programma's. Stel er wordt vooraf door de EU een subsidie uitgekeerd maar achteraf blijkt dat er niet aan de subsidievoorwaarden is c.q. kan worden voldaan, dan moet deze subsidie worden terugbetaald conform de omslagregeling voor deelnemers. De VVD stelt dan ook dat het inschrijven op een subsidiabel project van de EU niet zonder risico's is voor HHNK. Overigens is het een uitstekend plan. De operationele software van HHNK wordt uitsluitend door dit samenwerkingsorgaan in de lucht gehouden. En dat is dus essentieel voor de operationele verantwoordelijkheden.
- De heer Dickhoff (GW&L) herhaalt dat in het stuk nergens wordt aangegeven hoe om te gaan met risico's en dat ook anderszins geen uitleg is gegeven. Hoewel op 12 maart een toelichting op de rol staat.
- Mevrouw Visser (PvdD) beklemtoont dat heel veel data en servers met bedrijfskritische systemen van het Waterschapshuis en HHNK zijn ondergebracht in de Cloud van Microsoft. Een Amerikaans bedrijf dat valt onder de Amerikaanse wet. Dat de servers in Ierland of Duitsland staan, is sinds de Cloud Act volstrekt irrelevant. Inmiddels heeft president Trump de 'Privacy and Civil Liberties Oversight Board' ook buiten werking gesteld en is het Cyber Security Shield voor Rusland door het Amerikaanse ministerie voor Defensie uitgeschakeld met alle gevolgen voor de beveiliging van deze Cloud. Waarop ook de mails van HHNK zijn gestald. Wat als Trump 'op de rode knop drukt'? Dan is alle informatie niet meer beschikbaar. HHNK kan dus niet langer achteroverleunend gebruik maken van de diensten van Amerikaanse bigtech-giganten. De PvdD vindt het hoog tijd om deze risico's intern te adresseren. Gemeenten heroverwegen de inzet van Microsoft copilot al vanwege privacy-risico's en de fractie vindt dat HHNK daar onverwijld mee dient te stoppen. Er moet een Europees alternatief komen, gebruik maken van de beschikbare Europese ICT-aanbieders en systemen. Wat is de visie van de portefeuillehouder? Ook adviseert de PvdD het gebruik van Whatsapp binnen HHNK kritisch te bekijken gezien de behoorlijke privacy- en securityrisico's. Kortom: de fractie maakt zich grote zorgen over de Amerikaanse ontwikkelingen en de gevolgen voor de Cloud-systemen waarvan HHNK volledig afhankelijk is.
- Het is de heer Lap (fractie Arie Lap) niet duidelijk of de brief al dan niet is ingebracht. Zo niet, dan dient dit alsnog te gebeuren omdat hij zich kan vinden in de inhoud.
- De heer Oudega (PvdA) is het eens met het CDA zij het op basis van andere argumenten. Waarom is de brief zo zorgelijk over de kostenontwikkeling? De gevraagde bedragen (ontwikkeling 2025-2026) voor de eerste twee programma's vindt hij niet excessief, maar bescheiden.
- De heer Heijne (Water & Natuur) concludeert na lezing dat de begrotingstoename grotendeels verklaarbaar is. Het lijkt de fractie dan ook niet nodig om bij de instemming aan te geven dat HHNK zich zorgen maakt over de gestegen kosten terwijl het waterschap zelf vindt dat die grotendeels verklaarbaar zijn. De commissie is hierover kennelijk verdeeld.
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) memoreert de nieuwe systematiek die is overeengekomen. D&H maakt een zienswijze en stuurt die naar Verbonden Partijen (i.c. het Waterschapshuis). In 2024 zijn alle GR'en nagelopen en werd besloten om de door D&H opgestelde brief in de commissie te bespreken (om zodoende desgewenste

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

aanvullingen te kunnen verwerken). In het memo is 3 maart weliswaar als inleverdatum genoemd, maar belangrijkste is dat de zienswijze deze/volgende week uiterlijk wordt ingediend ter behandeling door het AB van het Waterschapshuis. Ook binnen D&H leven -los van de systematiek- zorgen over het Toezichtsarrangement ten aanzien van de beheersing, het vinden van de goede mensen e.d. en de enorme ontwikkeling die het Waterschapshuis doormaakt vanuit het samenwerkingsverband van alle waterschappen. Tijdens de themabijeenkomst zal dit nader aan bod komen. De portefeuillehouder vindt dat de Governance op ambtelijk niveau goed is geregeld. Bovendien zit de secretaris-directeur in het OKT en de portefeuillehouder in het AB. Het bestuur heeft de noodzaak van een verantwoorde groei benadrukt. Het klopt dat subsidie kan worden teruggevraagd, maar het betreft Europese subsidie en er is jarenlang voorbereid. De HHNK-bijdrage is 7,25%, vandaar dat HHNK ook de hoogste bedragen heeft. Maar HHNK is wel selectief.

De portefeuillehouder begrijpt de zorgen van de Partij voor de Dieren en zegt toe daarop nader terug te komen tijdens de themabijeenkomst omdat hij zich erop wil kunnen voorbereiden.

- Mevrouw Visser (PvdD) kan zich hierin van harte vinden.
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) stelt voor de zienswijze in stand te houden, indachtig de gemaakte opmerkingen. En op 12 maart verder te praten. De informatie zal schriftelijk aan de heer Dickhoff worden toegestuurd zodat hij daarop kan reageren. De portefeuillehouder is ook beschikbaar voor een persoonlijk overleg met hem.
- De heer Dickhoff (Waterplatform Groen, Water & Land) neemt dit voorstel van harte aan.

Tweede termijn

- Mevrouw Glashouwer (CDA) begrijpt dat deze zienswijze wordt ingediend maar verzoekt de portefeuillehouder om deze alsnog mondeling toe te lichten voor wat betreft de zorgen. Security en risicomanagement vallen onder Good Governance en als dat beter op orde is -zoals de portefeuillehouder aangaf- is er reden voor meer vertrouwen, dat het daar goed is belegd. Waarvoor dank.
- Portefeuillehouder Ruiter (Ongebouwd) zegt dat de HHNK-zienswijze niet uniek is: andere waterschappen hebben vergelijkbare zorgen (niet te snelle groei, noodzaak ten aanzien van beheersbaarheid). Deze boodschap zal de portefeuillehouder duidelijk communiceren.

De voorzitter rondt af: omdat het onderwerp is gedelegeerd aan D&H, wordt het niet meer geagendeerd voor het CHI.

8. Toekomstvisie HHNK 2050+ (25.0010196)

Voorliggend besluit:

1. In te stemmen met de start van een toekomstvisietraject TV2050+.
2. In te stemmen met de in hoofdlijnen beschreven aanpak en doelen voor het gehele traject.
3. Akkoord te geven voor de uitvoering van fase 1.

- De dijkgraaf is positief over de zijns inziens inspirerende gezamenlijke themasessie en is vol vertrouwen over het vervolg.

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

- Mevrouw Visser (PvdD) vindt een compliment over de informatieve en goed georganiseerd themasessie op zijn plaats. Het is belangrijk dat de visie door het hele algemeen bestuur wordt gedragen en ook nog in de commissie kan worden besproken. De PvdD vindt dat de visie extern niet alleen met LTO maar ook met Bionext moet worden besproken. Gezien de stroomversnelling voor wat betreft de geopolitieke ontwikkelingen is het uitdagend om te blijven anticiperen: 'maar met veerkracht en flexibiliteit moedig voorwaarts'. Voor de PvdD kan het als hamerstuk worden gegendeerd.
- Mevrouw Sluis (Waterplatform Groen, Water & Land) vond het eveneens een inspirerende themasessie en steunt het voorliggende besluit. Twee kanttekeningen: a. het zou plezierig zijn als in het vervolg de samenvatting niet beperkt blijft tot de platte uitwerking maar enigszins kan worden verrijkt/geclusterd; b. GW&L stelt voor om fase I niet te beperken tot de probleemanalyse van de buitenwereld, maar ook te gebruiken om naar onszelf te kijken en de identiteit vast te stellen.
- De heer Rooker (Ongebouwd) vindt de conclusie dat er niet met 0 wordt gestart veelzeggend is voor de al toekomstgerichte organisatie. Gezien de te verwachten druk op bepaalde organisatieonderdelen, adviseert de fractie om de looptijd te beperken tot 15 jaar omdat de laatste 10 jaar uitzonderlijk veel menskracht/denkwerk/inzet vergt terwijl de kwaliteit die 10 jaar terugloopt. Ook roept hij op de visie elke bestuursperiode te herzien.
- Mevrouw Dijck (BBB) vindt dat dit in potentie belangrijke document, wel werkbaar, betaalbaar en realistisch moet blijven. De fractie is tegen onnodig lange rapporten maar voor een compacte haalbare visie met duidelijke keuzes, inclusief innovaties. De BBB is eveneens voor een periodieke evaluatie.
- De heer Komproe (CDA) vraagt of afronding tijdens deze bestuursperiode -zoals ook genoemd in de themasessie- niet raadzaam is.
- De heer Heijne (Water & Natuur) is blij met de start van dit lange traject dat ook verder kijkt dan 2050. De fractie betreurt het dat in fase I het algemeen bestuur niet meer betrokken is bij het bepalen van belangrijke thema's en roept op dit alsnog te faciliteren. Bijvoorbeeld via een werkgroep vanuit het AB. Ook dringt de fractie erop aan, om de Toekomststoel handen en voeten te geven nu het over de toekomst gaat.
- Mevrouw Schreuder (PvdA) is eveneens zeer content. Het is bij ruw weer extra belangrijk te focussen op de horizon en niet naar de eigen navel: deze visie is daarvoor een goed instrument. 'Volhoudbare keuzes' worden genoemd als doelstelling maar wat moet daaronder worden verstaan? En op welke termijn wordt bedoeld? Tot 2050 of tot 2100 of nog verder?
- De heer Lap (fractie Arie Lap) mist bij de Meerjarenbegroting voor vijf jaar een doorkijk naar de langere termijn. Hierin kan deze visie (mede) voorzien. Hij stelt dat er naar analogie van 'De Grote Verbouwing' te werk moet worden gegaan. Hij adviseert om de MJB te gaan uitbreiden met een uitkijkje naar de toekomst.
- De dijkgraaf dankt voor de complimenten. De snel wijzigende geopolitieke omstandigheden zijn lastig te duiden voor HHNK. Geopolitiek loopt dwars door watergerelateerde onderwerpen maar een aantal te maken keuzes kan al worden voorzien. Hoe volhoudbaar zijn de dijkverhogingen? Dient er te worden gewerkt met voorland-oevers? In fase I kan portefeuillehouder Langeveld het algemeen bestuur meenemen

Datum/vergadering
05 maart 2025 Commissie Bestuur, Middelen en Waterketen

over keuzes, dilemma's e.d. Idem dito de zorgen over de zoetwaterbeschikbaarheid. Doorgaan op de bekende weg leidt niet tot oplossingen. De termijn moet lang genoeg zijn voor de noodzakelijke systeemsprong. Daarom is gekozen voor 2050+. Het document moet levend blijven vandaar dat er elke bestuursperiode zal worden geëvalueerd. In deel I zullen de volhoudbare keuzes aan bod komen in relatie tot de identiteit van het algemeen bestuur (reactief, proactief, wil het algemeen bestuur al dan niet actief aan de slag gaan met de omgeving -waar de dijkgraaf groot voorstander van is- e.d.).

In aansluiting op het CDA stelt de dijkgraaf dat afronding tijdens deze bestuursperiode denkbaar is, maar dit is mede afhankelijk van wat er wordt gevraagd (keuze komt terug in fase II). De dijkgraaf is het eens met de oproep van de BBB (behapbaar, betaalbaar enz.) hetgeen ook al is onderstreept: met veel verbeelding én het goede gesprek is dat zeker haalbaar. Om het een levend document te houden, dient het na twee jaar te worden geëvalueerd (dan kunnen ook keuzes worden bepaald). Toekomststoel: in fase II zal een aantal onderwerpen nader worden uitgewerkt (zie de bijlage). De Grote Verbouwing -tot 2040- is een van de thema's waarin vooruit wordt gekeken en terugkomt in de Visie.

- De heer Heijne (Water & Natuur) gaat in principe akkoord om de visie als hamerstuk te agenderen voor het CHI, tenzij mede-fractielid De Boer deze alsnog wil bespreken.

De voorzitter zegt dat er altijd nog om bespreking kan worden gevraagd maar dat de visie in principe als hamerstuk wordt doorgeleid.

Overige zaken

9. D&H-besluit Ontwerp-kadernota GR slib 2026 (ter kennisname)

Voorliggend besluit:

- *Ermeë in te stemmen dat HHNK geen zienswijze op de ontwerp kadernota 2026 van de Gemeenschappelijke regeling slibverwerking indient.*
- *Dit besluit kenbaar te maken bij het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling.*
- *Uw besluit ter informatie te delen met de commissie Bestuur, Middelen en Waterketen.*

De voorzitter wijst erop dat het besluit via de ingekomen stukken wordt geagendeerd voor het CHI en dat het besluit hier nu niet ter discussie voorligt hoewel commissieleden wel kanttekeningen/aanwijzingen mogen meegeven. Vervolgens constateert zij dat niemand van die mogelijkheid gebruik wenst te maken.

10. Vaststellen verslag Commissie BMW 4 december 2024 (24.1120453)

De voorzitter constateert dat het verslag ongewijzigd kan worden vastgesteld.

11. Sluiting

Vervolgens sluit de voorzitter -onder dankzegging voor ieders geduld en inbreng- de vergadering.